

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Airijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Airijos stabilumo programos**

(2018/C 320/07)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Airija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Airija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 ir 2 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Airijos ataskaita. Joje įvertinta Airijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Airija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Airijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize,

⁽¹⁾ O L L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ O L L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ O L C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ O L C 261, 2017 8 9, p. 1.

Komisija padarė išvadą, kad Airijoje yra susidarę makroekonominiai disbalansai. Visų pirma didelė privačiojo ir valdžios sektorių skola ir daug susikaupusių grynųjų išorės įsipareigojimų lemia pažeidžiamumą. Tačiau padėtis yra labai pagerėjusi. Dėl pastaraisiais metais smarkiai išaugusio našumo padidėjo konkurencingumas, o einamosios sąskaitos balansas tapo teigiamas, taigi sparčiai mažėja daugybės susikaupusių grynųjų užsienio įsipareigojimų dalis. Sparčiai augant ekonomikai mažėja privačiojo sektoriaus išsiskolinimas. Tačiau privačiojo sektoriaus skola tebėra didelė, nors vertinant įmonių skolą reikia atsižvelgti į didelę tarptautinių įmonių veiklos įtaką, o namų ūkių skola iš esmės atitinka pagrindinius rodiklius. Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skola toliau mažės, o deficitas artėja prie balanso. Būsto kainos sparčiai didėja, nors greičiausiai buvo nustatytos per mažos, ir tai taip pat gerina namų ūkių balansą. Bankai yra pakankamai rekapitalizuoti, o jų pelningumas palaipsniui didėja. Neveiksnių paskolų kiekis, nors vis dar didelis, toliau mažėja. Siekiant pašalinti minėtą pažeidžiamumą imtasi politikos veiksmų, tačiau numatytam kai kurių priemonių poveikiui pajusti prireiks laiko;

- (4) Airija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 18 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. balandžio 30 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Airijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato, kad 2018 m. nominalus deficitas šiek tiek sumažės – iki 0,2 % BVP, o toliau laipsniškai mažės ir 2021 m. virs 0,4 % BVP pertekliumi. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą – 0,5 % BVP struktūrinį deficitą – numatoma pasiekti nuo 2019 m. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės iki 66 % 2018 m. ir toliau mažės iki 58,7 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2019 m. ir vėliau, nėra pakankamai konkretizuotos;
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Airijai užtikrinti, kad 2018 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 2,4 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, Taryba konstatavo, kad reikėtų atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų ir stiprinti Airijoje vykstantį atsigavimą ir užtikrinti šalies viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018 m. ir 2017 bei 2018 m. (vertinant kartu) bus šiek tiek nukrypta nuo rekomenduojamo fiskalinio koregavimo;
- (8) 2019 m. Airija turėtų pasiekti savo vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Tai reiškia ne didesnę nei 5,3 % ⁽²⁾ grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽³⁾ nominalų augimą, atitinkantį 0,1 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, prognozuojama, kad 2019 m. struktūrinis balansas taps 0,4 % BVP deficitu, taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Prognozuojama, kad 2018 m. Airija laikysis pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės, o 2019 m. – skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad Airija turi būti pasirengusi imtis papildomų priemonių, kad užtikrintų reikalavimų laikymąsi 2018 m., ir prognozuojama, kad 2019 m. ji laikysis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Atsižvelgiant į Airijos BVP ir vidaus produkcijos skaičiavimų skirtumą ir susijusį poveikį Airijos skolos ir BVP santykiui, Airijos dabartinės ciklinės sąlygos ir išaugusią išorės riziką, būtų apdairu bet kokias nenumatytas pajamas naudoti siekiant toliau mažinti valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Kaip ir 2018 m., remiantis išlaidų kriterijumi, koregavimas reikalingas siekiant atsižvelgti į orientacinio 10 metų potencialaus augimo tempo iškraipymą, kuris atsirado dėl itin didelio realiojo BVP augimo 2015 m.

⁽³⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos; Remiantis Airijos išlaidų kriterijumi, koregavimas reikalingas siekiant atsižvelgti į orientacinio 10 metų potencialaus augimo tempo iškraipymą, kuris atsirado dėl itin didelio realiojo BVP augimo 2015 m. Komisijos taikytas metodas atitiko Airijos valdžios institucijų savo 2017 m. biudžeto skaičiavimuose taikytą metodą – jį rėmėsi vidutiniu 2014 m. ir 2016 m. potencialaus augimo rodikliu.

- (9) dėl stabilaus gamybos apimtys augimo viešųjų finansų būklė toliau gerėjo, tačiau išlieka pajamų kintamumo rizika ir dar yra galimybių padidinti pajamų atsparumą ekonomikos svyravimams ir neigiamiems sukrėtimams. Ekonominio kintamumo sąlygomis pajamų stabilumą padidintų mokesčių išlaidų aprėpties bei kiekio ribojimas ir mokesčių bazės išplėtimas. Tačiau kai kuriomis naujomis mokesčių priemonėmis daugiausia dėmesio skirta mokesčių mažinimui ir lengvatoms, ir, atrodo, dar padidintas priklausymas nuo itin prociklinių pajamų šaltinių. Be to, Airijoje esama daugiau galimybių padidinti mokesčių sistemos indėlį į aplinkosaugos tikslų siekimą;
- (10) kaip nurodyta 2018 m. euro zonai skirtoje rekomendacijoje, siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, sąžiningai elgtis su mokesčių mokėtojais ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu kovoti su mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijomis. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Turint omenyje autorinių atlyginimų ir dividendų mokėjimų, kaip BVP dalies, dydį galima daryti prielaidą, kad agresyviu mokesčių planavimu užsiimančios įmonės naudojasi Airijos mokesčių taisyklėmis. Kadangi Airijoje įsikūrusių įmonių atliekamiems autorinių atlyginimų ir dividendų mokėjimams į užsienį (t. y. mokėjimai, kuriuos Sąjungos rezidentai atlieka trečiųjų valstybių rezidentams) išskaičiuojamieji mokesčiai taikomi ribotai, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami ir gavėjo šalyje, gali būti neapmokestinami iš viso. Be to, įmonės gali pasinaudoti tam tikromis dvišalių mokesčių sutarčių tarp Airijos ir kai kurių kitų šalių nuostatomis siekdamos apeiti 2015 m. Airijos priimtas naujas rezidavimo vietos mokesčių tikslais taisykles, todėl ši klausimą reikia papildomai išnagrinėti. Konsultacijų, kurių Airija ėmėsi po nepriklausomos Pelno mokesčio kodekso peržiūros, rezultatais bus remiamasi rengiant paskelbtų mokesčių reformų modelį. Komisija atkreipia dėmesį į neseniai Airijos paskelbtas ar priimtas naudingas priemones (t. y. kovos su agresyviu mokesčių planavimu šalyje priemones; galimas apsaugos priemones, nukreiptas prieš ES sąraše nurodytus mokesčių tikslais nebendradarbiaujančius jurisdikciją turinčius subjektus). Remdamasi naujausiomis diskusijomis Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovojama su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;
- (11) išlieka ilgalaikio fiskalinio tvarumo rizika dėl su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų. Airija ėmėsi keleto reikšmingų veiksmingumą didinančių priemonių, pvz., su farmacijos pramonės sektoriumi sudarė išlaidų mažinimo susitarimą, įdiegė finansų valdymo sistemą ir veikla grindžiamą finansavimą. Taip pat buvo imtasi tam tikrų priemonių siekiant pagerinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą. Vis dėlto Airijos sveikatos priežiūros sistema yra brangi ir susiduria su daugybe iššūkių, kuriuos dar labiau paaštrina spartus visuomenės senėjimas. Be to, pirminės ir nestacionariosios sveikatos priežiūros paslaugos dar negali padėti mažinti didėjančio spaudimo stacionariosios sveikatos priežiūros pajėgumams ir išlaidoms. Planuojamas perėjimas prie universaliosios sveikatos priežiūros turi būti paremtas daugiamečiu biudžetu ir geresne išlaidų kontrole. Be to, jį vykdamas turi būti vadovujamasi išsamios sveikatos sektoriaus išlaidų veiksmingumo peržiūros išvadomis. Taip pat reiktų apsvarstyti galimybę stiprinti pirminės priežiūros atliekamą tarpininkės vaidmenį mažinant pernelyg didelį Airijos ligoninių darbo krūvį. Nepaisant įvairių reformų siekiant sustabdyti viešųjų išlaidų pensijoms didėjimą, tikėtina, kad ilgainiui visos pensijų sistemos deficitas smarkiai išaugs. Siekiant sustiprinti Airijos pensijų sistemos fiskalinį tvarumą būtina laiku įgyvendinti pateiktas pensijų reformos veiksmų gaires;
- (12) po ekonomikos nuosmukio kelerius metus trukęs mažų investicijų laikotarpis atsiliepia tinkamos transporto, švarios energijos, vandens tiekimo paslaugų, būsto ir telekomunikacijų sričių infrastruktūros užtikrinimui. Nuolatinis pasiūlos trūkumas ir didėjanti paklausa toliau skatina nekilnojamojo turto kainos didėjimą. Nors nepanašu, kad 2016 m. kainos būtų pervertintos, susirūpinimą kelia įperkamumas. Jei būsto pasiūlos apribojimai nebus pašalinti, jie gali prisidėti prie disbalanso susidarymo. Infrastruktūros tobulinimas kartu su teritorijų planavimu yra labai svarbūs veiksniai, skatinantys tinkamą būsto pasiūlos priemonių rengimą, privačiojo sektoriaus investicijų didėjimą, našumo augimą ir subalansuotą regionų ekonominę vystymąsi. Be to, kad perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio ir aplinkosaugos požiūriu atsparios ekonomikos Airijoje būtų sėkmingas, būtinos investicijos į švarios energijos, netaisus viešojo transporto ir vandens tiekimo infrastruktūrą, taip pat būtina dėti daugiau pastangų atsinaujinančiosios energijos ir žiedinės ekonomikos srityse. Kai 2018–2027 m. nacionalinis vystymosi planas ir Nacionalinė planavimo programa, kurie yra „Airija 2040“ strategijos dalis, bus pradėti įgyvendinti glaudžiai bendradarbiaujant su suinteresuotaisiais subjektais, tai bus ryžtingi žingsniai reikiama linkme;
- (13) dabartinių klimato kaitos švelninimo veiksmų nepakaks, kad Airija galėtų pasiekti strategijoje „Europa 2020“ jau nustatytus klimato srities tikslus. Tik nedidelė pažanga padaryta mažinant pagrindinių ekonomikos sektorių – iš esmės žemės ūkio, kelių transporto ir gyvenamųjų namų sektorių, priklausomybę nuo iškastinio kuro. Dėl šios

priežasties tam, kad laikytųsi Sprendimo dėl pastangų pasidalijimo, Airijai bus būtina pasinaudoti esamomis lankstumo priemonėmis, pvz., pirkti kvotas iš kitų valstybių narių. 2017 m. paskelbtose nacionalinėse prognozėse pabrėžiamas reikiamų papildomų pastangų mastas: jei dabartinė politika nesikeis, tikėtina, kad išmetamųjų teršalų kiekis iki 2025 m. pagal Sprendimą dėl pastangų pasidalijimo (kuriame valstybėms narėms 2013–2020 m. laikotarpiui nustatomi privalomi metiniai išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio tikslai) didės, o paskui stabilizuosis ties šiek tiek už 2005 m. lygį mažesniu lygiu. Airija neseniai priėmė Nacionalinį klimato kaitos švelninimo planą, kuriame nustatytos perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos veiksmų gairės ir pateikta nuosekli sistema, kuria siekiama spręsti tebesančias energetikos sektoriaus problemas. Tačiau šiame plane siūloma nedaug naujų konkrečių poveikio švelninimo priemonių. Į Nacionalinę planavimo programą taip pat įtrauktas klimato aspektas, pripažįstant tai, kad tinkamas teritorijų planavimas bus labai svarbus klimato kaitos poveikį švelninantis veiksnys, nes gyventojai yra labai plačiai pasklidę, didelių miestų teritorijų Airijoje yra nedaug ir visose jų susiduriama su didelėmis spūsių ir viešojo transporto problemomis. Galiausiai ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas labai priklauso nuo 2018–2027 m. Nacionalinio vystymosi plano ir veiksmingo jo įgyvendinimo. Plane faktiškai bus nustatyta, kiek papildomų lėšų bus skirta energetikos sektoriaus priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti, atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimui užtikrinti, viešajam transportui gerinti ir energijos vartojimo efektyvumui didinti;

- (14) Airijai vis dar sunku užtikrinti integracinį augimą. Nedarbo lygis 2017 m. sumažėjo iki 6,7 %, tačiau kai kurios grupės vis dar yra labai atskirtos nuo darbo rinkos ir socialiai izoliuotos. Socialinės apsaugos ir mokesčių sistemos yra labai veiksmingos mažinant skurdą ir nelygybę, be to, Airija ėmėsi priemonių užimtumui skatinti, laipsniškai nutraukdama pašalpų ir papildomų išmokų mokėjimą. Nuolat aukštą Airijos skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygį lemia tai, kad didelė dalis gyventojų gyvena mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose (beveik dvigubai didesnė už Sąjungos vidurkį ir didžiausia Sąjungoje – 2016 m. ši dalis siekė 18,2 %, palyginti su 10,5 % Sąjungoje). Tai ypač būdinga vieno asmens namų ūkiams. Beveik trys ketvirtadaliai nedirbančių žmonių Airijoje yra neaktyvūs. Ir bendras, ir vaikų skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygis 2016 m. šiek tiek sumažėjo, tačiau tebėra aukštesnis už Sąjungos vidurkį. Todėl Airija turi iki galo įgyvendinti veiksmų planą dėl namų ūkių, kuriuose nėra vienas narys neturi darbo, be kita ko, gerindama integruotą paramą labiausiai nuo darbo rinkos nutolusiems žmonėms. Socialinių būstų pasiūlos klausimas reikalauja nuolatinio dėmesio norint pasiekti plataus užmojo tikslus ir patenkinti didelę paklausą;
- (15) tebėra sunku gauti kokybiškas ir įperkamas visą dieną teikiamas vaikų priežiūros paslaugas. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos duomenimis, Airijoje vaikų priežiūros paslaugų kaina, palyginti su darbo užmokesčiu, 2015 m. buvo didžiausia Sąjungoje vienišioms tėvams ir antra pagal dydį Sąjungoje poroms. Didelė vaikų priežiūros paslaugų kaina gali būti kliūtis siekiant gauti apmokamą darbą, ypač mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams, įskaitant vieno asmens namų ūkius. Tai neigiamai veikia moterų užimtumo lygį, kuris 2016 m. buvo 65,4 % (artimas Sąjungos vidurkiui). Šiuo metu parlamente beveik baigtas svarstyti Įstatymas dėl bendrosios įperkamos vaikų priežiūros sistemos. Jau dabar akivaizdu, kad bus vėluojama jį įgyvendinti. Gerinti vaikų priežiūros paslaugų kokybę buvo skatinama ir iniciatyvomis, kuriomis siekiama užtikrinti tinkamą darbuotojų kvalifikaciją;
- (16) žemos, vidutinės ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygio skirtumai 2016 m. buvo vieni didžiausių Sąjungoje, o žemos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygis yra 10 proc. punktų žemesnis už iki ekonomikos krizės buvusį lygį. Dėl to, taip pat dėl ekonominės veiklos pokyčių keliose srityse akivaizdesnė tampa įgūdžių paklausos ir pasiūlos neatitiktis ir kvalifikuotų darbuotojų trūkumas. Tai rodo, kad reikia sparčiau įgyvendinti kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo politiką ir priemones. Airijoje visų pirma yra žemas nedirbančių žemos kvalifikacijos asmenų dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą programose lygis, todėl jie neapsaugoti nuo darbo jėgos paklausos pokyčių. Apskritai Airijoje yra vienas žemiausių Sąjungoje skaitmeninių įgūdžių lygis, o tai visiškai nedera su didele gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos aukštojo mokslo studijas baigusių absolventų dalimi. Airijoje taip pat yra vienas žemiausių Sąjungoje neįgaliųjų užimtumo lygis;
- (17) Airijoje našumo augimą daugiausia skatina tarptautinės įmonės. Didėja šių įmonių ir Airijos vietos įmonių, daugiausia mažųjų ir vidutinių įmonių, našumo atotrūkis. Didelis kai kurių tarptautinių įmonių tarptautinis judumas ir esamas netikrumas ilguoju laikotarpiu gali kelti riziką Airijos ekonomikos tvarumui ir atsparumui. Neseniai atliktas tyrimas parodė, kad Airijos subjektams priklausančių įmonių našumo augimui, inovacijoms ir eksporto rezultatams tarptautinių įmonių veikla Airijoje teikia tik nedidelę naudą ir šalutinį poveikį. Tačiau toms Airijos įmonėms, kurios vykdo MTTP veiklą, tarptautinių įmonių šalutinis poveikis yra naudingas. Viešojo sektoriaus paskatos vykdyti MTTP veiklą ir didinti kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą Airijos mažosioms ir vidutinėms įmonėms paskatintų naujų technologijų sklaidą tose įmonėse. Be to, kaip jau ne kartą nurodė Airijos nacionalinė konkurencingumo taryba, norint užtikrinti Airijos įmonių konkurencingumą, būtina apriboti tam

tikrų sąnaudų ir teisinių išlaidų augimą. Kliūtys teisinių paslaugų rinkoje ir toliau yra problema, o tai varžo konkurenciją ir didina paslaugų gavėjų sąnaudas. Jų poveikį labiausiai junta mažosios įmonės, nes dėl jų padidėja bylinėjimosi išlaidos. Kol kas nepriimtos naujojo Teisinių paslaugų reguliavimo įstatymo įgyvendinimo taisyklės. Smarkiai vėluojama rengiant viešas konsultacijas, kurios yra būtina sąlyga norint priimti įgyvendinimo teisės aktus;

- (18) nors Airijos finansų sektorius tvariai atsigauja, įsisenėjusios problemos vis dar sudaro kliūčių. Airija ir toliau darė pažangą mažindama neveiksnių paskolų apimtį, tačiau jų santykis su visomis bendromis paskolomis tebėra vienas didžiausių Sąjungoje (2017 m. rugsėjo mėn. siekė 11,2 %). Skolos našta, rinkos koncentracija ir padidėjęs netikrumas kai kuriuose eksporto sektoriuose daro neigiamą poveikį mažųjų ir vidutinių įmonių kredito paklausai, kuri išlieka maža. Būtina mažinti ilgalaikius įsiskolinimus, iš kurių 2017 m. įsiskolinimai, kurių mokėjimai vėluoja daugiau kaip dvejus metus, sudaro apie 60 % visų hipotekinių įsiskolinimų. Ilgalaikių įsiskolinimų mažinimas taip pat galėtų padėti spręsti skolos naštos problemą, kuri mažina paskatas bendrovėms, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms, naudingiau panaudoti kreditą. Nors Airijos centrinio banko 2017 m. 4-o ketvirčio ataskaitoje dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto hipotekinių įsiskolinimų ir teisės naudotis turtu atėmimo pažymima, kad apie 87 % restruktūrizuotų hipotekų atitinka susitarimus, Airijos centrinis bankas pabrėžė, kad restruktūrizavimui, susijusiam su laikinu mokėjimo sumažinimu, kyla itin didelė pakartotinio mokėjimo įsipareigojimų nevykdymo rizika. Galėtų būti pagerintas teisės naudotis turtu atėmimo ir nurašymo, kaip kraštutiniu atveju taikomų veiksmų, sistemos veikimas, ją papildant patikima vartotojų apsaugos sistema, kuria būtų užtikrinti teigiami antrinės paskolų pardavimo rinkos pokyčiai ir paskolų restruktūrizavimo sprendimų patvarumas;
- (19) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Airijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Airija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Airijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (20) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,
- (21) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Airijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

- 2019 m. pasiekti vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų greičiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis. Apriboti mokesčių išlaidų aprėptį bei kiekį ir išplėsti mokesčių bazę. Spręsti numatomo su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų didėjimo klausimą didinant sveikatos priežiūros sistemos išlaidų efektyvumą ir vykdant numatytas pensijų reformas.
- Užtikrinti, kad būtų laiku ir veiksmingai įgyvendintas Nacionalinis vystymo planas, be kita ko, kiek tai susiję su švarios energijos, transporto, būsto, vandens tiekimo paslaugų ir įperkamu kokybiškų vaikų priežiūros paslaugų sritimis. Teikti pirmenybę suaugusių darbingo amžiaus žmonių kvalifikacijos kėlimui, ypač daug dėmesio skiriant skaitmeniniams įgūdžiams.

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

3. Skatinti Airijos įmonių, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių, našumo augimą, tikslinę politiką skatinant mokslinius tyrimus ir inovacijas, skiriant labiau tiesioginį finansavimą ir užtikrinant strategiškesnę bendradarbiavimą su tarptautinėmis užsienio įmonėmis, viešaisiais mokslinių tyrimų centrais ir universitetais. Skatinti spartesnę ir tvarų ilgalaikių įsiskolinimų mažinimą naudojantis antrinėmis rinkomis, remiantis pažeidžiamiems namų ūkiams skirtomis iniciatyvomis ir prireikus taikant nesusigražinamų skolų nurašymą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER
